

3. Шадронов С. Преуспеть в смерти: Джулиан Барнс «Нечего бояться», «Лимонный стол» [Электронный ресурс] / С. Шадронов. – Режим доступа до статті: <https://users.livejournal.com/-arlekin/3026255.html> (3 березня, 2018).

4. Ясь О. Мемуари / О. Ясь // Енциклопедія історії України: у 10 т. / голова редкол.: В.А. Смолій [та ін.]. – 2009. – 6 т. С. 258–260.

5. Barnes J. Nothing To Be Frightened Of / Julian Barnes. – Vintage Books : London. – 2008 p.

6. Hugh R. The Postmodern Memoir [Electronic recourse] / Ryan Hugh. – Available from: https://www.awpwriter.org/magazine_media/writers_chronicle_view/1887/the_postmodern_memoir (2018, 5 March).

7. O'Reilly E. Critical Perspective [Electronic recourse] / Elizabeth O'Reilly. – Available from: <http://literature.britishcouncil.org/julian-barnes> (2018, 1 March).

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент Ю.В. Шуба

«ЧОРНИЙ ГУМОР» ЯК АМЕРИКАНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ФЕНОМЕН

Ю.В. Брчка

Черкаський національний університет Богдана Хмельницького

50-ті рр. ХХ століття ознаменовані зміною світоглядних принципів у американському суспільстві і вважаються епохою глибокої духовної кризи, що почалася в США після Другої Світової Війни. У цей період в американській літературі США виникає низка творів, які критики називають «чорно-гумористичними».

Перші звернення дослідників до «чорного гумору» з'явилися у 60-х роках ХХ століття, коли у 1964 році у тижневику «New York Time Book Review» американський письменник і літературознавець К. Нікербокер, котрий вважається теоретиком і основоположником американського терміну «чорний гумор», опублікував статтю «Гумор зі смертельною отрутою».

Нікербокер акцентує увагу на тому, що «чорний гумор» має на меті не підбадьорити, а донести до свідомості читачів правду про сучасний стан речей: «Гіркий, збочений, садистський і хворий – дійсні риси, що визначають хворе суспільство, – новий гумор чорний через свій песимізм, відмову від компромісу і смертельне жало. Кількість читачів, що збільшується, виявляє те, що «чорний гумор» не підбадьорює, а несе жовч правди. Немає більше ніяких «хеппі ендів» [4].

Т. Н. Денисова наголошує, що світ втратив будь-який сенс буття, а відтак і людина втратила сенс буття. «Чорний гумор» висміює все: суспільний лад, людські почуття, міщанську мораль, мистецтво. Все безглузде, позбавлене сенсу, перспективи, мети [2, 326]. Багатьом творам «чорних гумористів» властиве зле висміювання шаблонності життєвих інтересів, передбачуваності соціальної поведінки, що розрізняє героїв, роль яких – дати уявлення про сучасну цивілізацію, де постійно нагадує про себе духовний вакуум [1, 162-163].

«Чорні гумористи» прагнули правдиво відтворити картину реальності, і тому можна зіткнутися із сатиричними образами і замальовками життя в тогочасній Америці, але природа «чорного гумору» є дещо незвичайною. Гумор, який превалює у творчості представників літератури «чорного гумору», не можна ототожнювати із загальним терміном «гумор», який має на меті комічність. Для письменників цієї літературної тенденції гумор синонімічний до понять «смерть», «розпад», «знищення».

У кінці 60-х рр. у ході дискусії польськими дослідниками визначені специфічні риси «чорного гумору» [3, 125]:

а) інтелектуалізм та філософічність;

б) схильність до екзистенціальної проблематики;

в) агресивність, а інколи навіть нігілізм стосовно традицій та здорового глузду;

Рисами «чорного гумору» є «негативна іронія», яка нагадує бунт особистості в масовому суспільстві. Також характерною рисою є те, що в такому гуморі буття людини стає абсурдним за своєю суттю. Можна стверджувати, що людина сприймається як істота з самого початку приречена на існування в безглуздому і жахливому світі.

Усі ці характерні ознаки та риси можна звести до одного специфічного так званого «світогляду» чорних гумористів, що визначається, по-перше, культом незалежної, вільної особистості, яка відкидає всі традиції та моральні настанови, ведучи спосіб життя, який вважає потрібним і правильним для себе, по-друге, бачення повсякденного життя як «театру абсурду».

Отже, американський «чорний гумор» бунтівний, скептичний, нігілістичний, іронізує над картиною культурної доби ХХ століття і відкидає усі традиції сучасного американського суспільства.

Список використаної літератури:

1. Борьба методов и направлений в литературах современного запада [монография] / Д. В. Затонский, В. И. Оленева, Т. Н. Денисова, Л.А. Еремеев. – К.:Наукова думка, 1986. – 202 с.
2. Денисова Т. Н. Роман і романісти США ХХ століття / Т. Н. Денисова. – К. Видавництво художньої літератури «Дніпро», 1990 – 363 с.
3. Дземидок Б. О комическом / Б. Дземидок. – М.:Прогресс, 1974. – 223 с.
4. Knickerbocker С. The art of fiction №36 / С. Knickerbocker // Paris Rewie Foundation [Електронний ресурс]. С. Knickerbocker. – 2004. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.theparisreview.com>

Науковий керівник: канд. філол. наук, доцент О. В. Козюра

РЕЛИГИОЗНЫЕ ВЗГЛЯДЫ Ф.М. ДОСТОЕВСКОГО

М. И. Володько

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Вопрос об отношении Достоевского к религии нельзя считать достаточно изученным, хотя размышлять на эту тему читатели начали уже при его жизни, поскольку вопросы о вере ставились напрямую как в романах, так и в «Дневнике писателя».

При всей сложности характера и нравственных проявлений своей непростой натуры Достоевский был человек, ищущий высшей Правды; Правды, которая должна воплощаться в жизнь и сохранять человека от духовной смерти. Только с точки зрения вечности можно, по Достоевскому, говорить о Правде, ибо она есть Сам Бог, и потому отречение от идеи Бога неминуемо приведет человечество к гибели. В уста беса в «Братьях Карамазовых» Достоевский вкладывает такие слова: *«По-моему, и разрушать ничего не надо, а надо всего только разрушить в человечестве идею о Боге, вот с чего надо приняться за дело! С этого, с этого надобно начинать, – о, слепцы, ничего не понимающие!»*.

Мысль о великом значении для человека веры в Бога и бессмертие души Федор Михайлович высказывает и развивает во многих своих сочинениях и выступлениях. Эта мысль включает в себе и основной смысл его жизни и творчества, и источник его нравственных борений богоискательства, приведших его к Христу и Православной Церкви [1].